

मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि एकीकृत कार्ययोजना तयार गरिने

यस वर्षको मनसुनजन्य विपद्बाट हुनसक्ने जनधनको क्षति कम गर्न सम्बन्धित निकायहरूले गर्नुपर्ने कार्यहरूसमेत उल्लेख गरी 'एकीकृत मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना' तयार गरिने भएको छ।

उपप्रधानमन्त्री एवं गृहमन्त्री नारायणकाजी श्रेष्ठको अध्यक्षतामा बैशाख २९ गते बसेको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समितिको १७ औं बैठकले त्यस सम्बन्धी तयारीका लागि राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणलाई जिम्मेवारी दिएको हो।

देशका विभिन्न स्थानमा हुने सक्ने जोखिमलाई मध्यनजर गरेर सम्बन्धित निकाय, प्रदेश तथा स्थानीय सरकारहरूले गर्नुपर्ने पूर्वतयारी, उद्धार लगायतका कार्यहरूका लागि उपलब्ध एवं आवश्यक साधन स्रोतको विवरण सहितको कार्ययोजना तयार गरी आगामी बैठकमा पेश गर्न बैठकले निर्णय गरेको प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख अनिल पोखरेलले जानकारी दिनुभयो। त्यसैगरी, बैठकले २०७८ र २०७९ मा गएका भूकम्पहरूबाट घर पूर्ण रुपमा क्षतिग्रस्त भएका प्रभावित परिवारलाई अस्थायी आवास निर्माण गर्न आवश्यक (बाँकी पृष्ठ २ मा...)

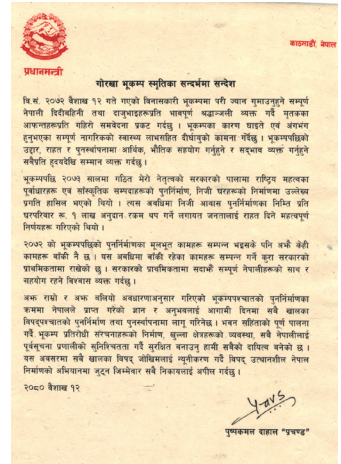
विपद् उत्थानशील नेपाल निर्माणको अभियानमा जुट्न प्रधानमन्त्री प्रचण्डको अपिल

सम्माननीय प्रधानमन्त्री एवं विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद्का अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड' ले सबै खालका विपद् जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्दै विपद् उत्थानशील नेपाल निर्माणको अभियानमा जुट्न जिम्मेवार सबै निकायलाई अपिल गर्नुभएको छ।

गोरखा भूकम्प स्मृति दिवसका अवसरमा २०८० बैशाख १२ गते एक सन्देश जारी गर्नुहुँदै प्रधानमन्त्री प्रचण्डले भूकम्पपश्चातको पुनर्निर्माणका क्रममा नेपालले प्राप्त गरेको ज्ञान र अनुभवलाई आगामी दिनमा सबै खालका विपद्पश्चातको पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापनामा लागू गरिने पनि उल्लेख गर्नुभएको छ।

सन्देशमा भनिएको छ, 'भवन सहितको पूर्ण पालना गर्दै भूकम्प प्रतिरोधी संरचनाहरूको निर्माण, खुल्ला क्षेत्रहरूको व्यवस्था, सबै नेपालीलाई पूर्व सूचना प्रणालीको सुनिश्चितता गर्दै सुरक्षित बनाउनु हामी सबैको दायित्व बनेको छ।'

भूकम्पपछि निजी आवास पुनर्निर्माणका निम्ति प्रति घरपरिवार रू. १ लाख अनुदान रकम थप गर्ने लगायत जनतालाई राहत

दिने महत्वपूर्ण निर्णयहरू गरिएको स्मरण गर्दै प्रधानमन्त्री प्रचण्डले सन्देशमार्फत भूकम्पपछिको उद्धार, राहत र पुनर्स्थापनामा आर्थिक, भौतिक सहयोग गर्नु हुने र सद्भाव व्यक्त गर्नु हुने सबैप्रति सम्मान पनि व्यक्त गर्नुभएको छ।

प्रधानमन्त्री प्रचण्डले बाँकी रहेका केही कामहरू सम्पन्न गर्ने कुरालाई प्राथमिकतामा राखेको जानकारी गराउँदै सरकारको प्राथमिकतामा सदासँँग सम्पूर्ण नेपालीहरूको साथ र सहयोग रहने विश्वास पनि व्यक्त गर्नुभएको छ।

'जोखिमको सूचना प्रत्येक समुदाय र व्यक्तिसम्म पुग्ने संयन्त्रलाई थप प्रभावकारी बनाउन जरुरी'

उपप्रधानमन्त्री एवं गृहमन्त्री नारायणकाजी श्रेष्ठले बहुप्रकोपीय पूर्वसूचना प्रणालीको विकास गरी जोखिमको सूचना प्रत्येक समुदाय र व्यक्तिसम्म पुग्ने संयन्त्रलाई थप प्रभावकारी बनाउन पर्ने बताउनुभएको छ।

२०७२ वैशाख १२ को गोरखा भूकम्पको आठौं स्मृतिका सन्दर्भमा बैशाख ११ गते काठमाडौंमा आयोजित 'विपद् जोखिम व्यवस्थापन: नीतिगत व्यवस्थादेखि अभ्याससम्म' विषयक राष्ट्रिय कार्यशालामा मन्त्रव्य राख्दै उपप्रधानमन्त्री श्रेष्ठले विपद् व्यवस्थापन सूचना प्रणालीलाई थप सुदृढ गर्नुपर्ने आवश्यकता जोड पनि दिनुभयो।

राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समितिका अध्यक्ष समेत रहनुभएका उपप्रधानमन्त्री श्रेष्ठले भन्नुभयो, 'विपद्का सबै चरणहरूमा सूचना प्रविधिको प्रयोग, ड्रोनलगायतका उपकरणहरूको समुचित प्रयोग, अन्य नव प्रवर्तनमुखी प्रविधिको प्रयोगका साथसाथै समुदायको परम्परागत

ज्ञानशीपमा आधारित मौलिक प्रविधिको प्रवर्द्धन गरी विपद् जोखिम न्यूनीकरणका साथै रोकथाम गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिनु पर्दछ।'

विपद् जोखिम व्यवस्थापनमा अन्तर तह र अन्तर निकाय समन्वयलाई थप प्रभावकारी बनाउनुपर्ने धारणा राख्दै उपप्रधानमन्त्री श्रेष्ठले राष्ट्रियस्तरमा बहुप्रकोपीय जोखिमको आँकलन तथा नक्शांकन गर्ने, विकास योजनामा विपद् जोखिम व्यवस्थापनका अवयवलाई मूलप्रवाहीकरण गर्ने, विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन र अनुगमनका साथै पूर्वतयारी र जोखिम न्यूनीकरणका

कामलाई एकीकृत गर्न आवश्यक भएको बताउनुभयो। नेपाल सरकार गृह मन्त्रालयको आयोजना र ललितपुर महानगरपालिका एवं राजनीतिशास्त्र अध्ययन संघको सह-आयोजनामा भएको कार्यशालाका अध्यक्ष एवं ललितपुर महानगरपालिकाका प्रमुख चिरिबाबु महर्जनले विपद् व्यवस्थापनका लागि आफूहरू केन्द्र र प्रदेशसँग सहकार्य गर्न लालायित भएको बताउनुभयो।

कार्यक्रममा नेपाली कांग्रेसका नेता मीन बहादुर विश्वकर्मा, नेकपा एमालेका सचेतक पदम गिरी र विपद् व्यवस्थापन विभाग प्रमुख रामेश्वर फुँयाल, नेकपा (माओवादी केन्द्र) को विपद् व्यवस्थापन विभाग प्रमुख सूर्य सुवेदी र सांसद माधव सापकोटाले विकास निर्माण र विपद् व्यवस्थापनलाई सँगसँगै लैजानुपर्नेमा जोड दिनुभयो।

त्यसैगरी, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद्का विश्व सदस्य एवं एकीकृत समाजवादीको (बाँकी पृष्ठ ९ मा...)

गोरखा भूकम्पको केन्द्रबिन्दु बारपाकमा स्मृति सभा

उपप्रधानमन्त्री एवं गृहमन्त्री नारायणकाजी श्रेष्ठ र शहरी विकासमन्त्री सीता गुरुङको उपस्थितिमा गोरखाको बारपाकमा आठौँ भूकम्प स्मृति दिवस मनाइएको छ । २०७२ वैशाख १२ गते ११ बजेर ५६ मिनेटमा गोरखाको बारपाक केन्द्रबिन्दु भएर ७.८ म्याग्निच्युटको भूकम्प गएको थियो ।

निर्माण हुँदै गरेको भूकम्प स्मृति पार्क परिसरमा आयोजित कार्यक्रममा उपप्रधानमन्त्री एवं गृहमन्त्री श्रेष्ठले भूकम्पको स्मरण गर्नुको अर्थ भविष्यमा आउनसक्ने विपद्बाट जोगिने उपायका विषयमा मन्थन गर्ने, भूकम्प लगायतका बहुप्रकोप प्रतिरोधी संरचना र पूर्वाधार निर्माणको सङ्कल्प गर्नुपर्ने रहेको बताउनुभयो ।

उपप्रधानमन्त्री एवं गृहमन्त्री श्रेष्ठले भन्नुभयो, 'विपद् जोखिमलाई पूरै शुन्यमा झार्न सक्दौं । त्यसका आफ्नै प्राकृतिक नियमहरू छन् । तर, हामीले त्यसको जोखिमलाई कसरी कम भन्दा कम गर्ने, त्यसको असरबाट कमभन्दा कम क्षति हुने अवस्था कसरी बनाउने, विपद्का घटना घटेमा हामीले तुरुन्तै क्षति कम गर्नेगरी व्यवस्थापन कसरी गर्ने भन्ने बारेमा भने सचेत प्रयत्न गर्न सक्छौं र गर्नुपर्छ ।'

शहरी विकास मन्त्री गुरुङले भूकम्प स्मृति पार्कलगायत शहरी विकास मन्त्रालयमा हस्तान्तरण भएर आएका पुनर्निर्माणका बाँकी काम पूरा गर्ने प्रतिबद्धता जनाउनुभयो । मन्त्री गुरुङले पार्कमा रहेको स्मृति

स्तम्भमा भूकम्पमा प्रभावित नागरिकको अभिलेख राखिने पनि जानकारी दिनुभयो ।

गाउँपालिका अध्यक्ष विष्णुप्रसाद भट्ट र उपाध्यक्ष सनमायाँ गुरुङले बारपाकमा बनिरहेको भूकम्प स्मृति पार्क निर्माण लगायत केही अपुरा काम पूरा गरी बाटो, विजुली, बस्ती विकास र पर्यटन विकासका कामलाई तिब्रता दिन मन्त्रीद्वयसँग अनुरोध गर्नुभयो ।

स्मृति सभामा गृहसचिव विनोद प्रकाश सिंह, शहरी विकास सचिव सुरेश आचार्य, राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख अनिल पोखरेल, नेपाल प्रहरीका महानिरीक्षक बसन्तबहादुर कुँवर, सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका महानिरीक्षक राजु अर्याल लगायत सरकारी अधिकारीहरूको पनि सहभागिता थियो ।

कार्यक्रममा गृहमन्त्री श्रेष्ठले राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणले व्यवस्था गरेको आगलागी तथा डढेलो नियन्त्रणमा उपयोगी हुने बोकेर लैजान मिल्ने फायर पम्प हस्तान्तरण गर्नुभएको थियो ।

कार्यक्रममा स्थानीय कलाकारहरूले बारपाकको मौलिक भेषभुषा पहिरिएर स्थानीय भाकामा भूकम्पबाट भएको क्षतिलाई गीतमार्फत् व्यक्त गर्नुभएको थियो । ■

मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका ...

विधि बनाएर दुई किस्तामा गरी ५० हजार रुपैयाँ अनुदान दिने निर्णय पनि गरेको छ । २०७८ जेठमा लमजुङ, २०७९ साउनमा खोटाङ, २०७९ कार्तिकमा डोटी र २०७९ माघमा बाजुरा केन्द्रबिन्दु भएर गएका भूकम्पहरूबाट लमजुङ, खोटाङ, डोटी, अछाम, बाजुरा, बझाङ र डडेल्धुराका ५ हजार ८८० घरहरू पूर्ण रूपमा क्षतिग्रस्त भएका छन् ।

बैठकले गृहसचिवको नेतृत्वमा, प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख एवं सम्बन्धित मन्त्रालयहरूका प्रतिनिधिहरू रहेको एउटा कार्यदललाई विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली, २०७६ मा गर्नुपर्ने आवश्यक संशोधन तयार गरी मन्त्रीपरिषद्मा लैजाने निर्णय गरेको छ ।

त्यसैगरी, बैठकले राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणलाई आर्थिक वर्ष २०८०/८१ का लागि आवश्यक पर्ने अस्थायी दरबन्दीका सम्बन्धमा प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालय र संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयसँग सल्लाह गरी आवश्यक निर्माण गर्ने तय गरेको छ ।

बैठकले गृह, अर्थ, परराष्ट्र, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन, स्वास्थ्य र महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक मन्त्रालयहरू, राष्ट्रिय योजना आयोग, राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण र समाज कल्याण परिषद्का प्रतिनिधिहरू बसी विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन साझेदार संस्था परिचालन कार्यविधि, २०८० तयार गरी आगामी बैठकमा प्रस्तुत गर्न निर्देशन दिएको छ ।

बैठकमा आफ्नो संक्षिप्त धारणा राख्दै उपप्रधानमन्त्री एवं गृहमन्त्री श्रेष्ठले विपद् जोखिमलाई न्यून गर्न सकिने भएकोले सम्बन्धित सबै निकायले पूर्वतयारी र विपद् जोखिम न्यूनीकरणलाई गम्भीरतापूर्वक प्राथमिकतामा राख्न पर्ने बताउनुभयो ।

मन्त्री श्रेष्ठले भन्नुभयो, 'पूर्वतयारीलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी ढंगले अगाडि बढाउनुपर्ने आवश्यकता छ । हाम्रो असावधानीका कारण गर्ने सक्ने तयारी पनि नगरेर, समयमा निर्णय नगरेर, अकर्मण्य बसेका कारण वा निर्णयलाई ठीक ढंगले कार्यान्वयनमा नलगेका कारण कमजोरी हुन नपाओस् भन्नेमा

सजग हुन आग्रह गर्दछु ।'

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्री मोहन बहादुर बस्नेत र संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्री अमनलाल मोदीले मनसुनजन्य विपद्बाट हुनसक्ने क्षतिलाई कम गर्न पूर्वतयारीमा नै जोड दिनुपर्ने धारणा राख्नु हुँदै त्यसका लागि आफ्नो मन्त्रालयको पर्याप्त सहयोग हुने बताउनुभयो ।

बैठकमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद्काका विज्ञ सदस्य डा. गंगालाल तुलाधर, राष्ट्रिय योजना आयोगका उपाध्यक्ष डा. मिन बहादुर श्रेष्ठ, मुख्य सचिव शंकरदास बैरागी, गृह मन्त्रालयका सचिव दिनेश भट्टराई, भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयका सचिव केशवकुमार शर्मा, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयका सचिव देव कुमारी गुरागाई, संचार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयका सचिव कृष्ण

बहादुर राउत र महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालयका सचिव सुमन अर्यालको उपस्थिति थियो ।

त्यसैगरी, नेपाल प्रहरी तथा सशस्त्र प्रहरी बल नेपालका महानिरीक्षकद्वय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटीका कार्यकारी निर्देशक, विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि राष्ट्रिय कार्यमञ्चका सदस्य-सचिव, नेपाल उद्योग बाणिज्य महासंघका प्रतिनिधि लगायतको उपस्थिति थियो ।

बैठकमा भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयका सचिव केशवकुमार शर्माले मनसुनजन्य विपद्का कारण अबरुद्ध भएका सडकमा ३० मिनेटभित्र 'स्पट' मा पुग्ने र २ घन्टाभित्र सुचारु गर्नसक्ने गरी १२६ स्थानबाट मेसिनहरू परिचालनको योजना बनाइएको जानकारी दिनुभयो । सचिव शर्माले ११६ वटा मेसिनहरू र १३ वटा बेलिब्रिज पनि 'स्ट्याण्डबाइ' राखिएको बताउनुभयो । ■

जोखिमको सूचना प्रत्येक समुदाय र व्यक्तिसम्म पुग्ने संयन्त्रलाई थप प्रभावकारी बनाऔं नारायणकाजी श्रेष्ठ, उपप्रधानमन्त्री एवं गृहमन्त्री

यस कार्यक्रममा उपस्थित र सक्रिय सहभागिता जनाउने सम्पूर्ण महानुभावहरूमा म हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहन्छु। आठ वर्षअघि बैसाख १२ गते गोरखा जिल्लाको बारपाकलाई केन्द्रविन्दु बनाई गएको विनाशकारी भूकम्प स्मृति दिवसको पूर्वसन्ध्यामा हामी उपस्थित भएका छौं। सर्वप्रथम सो भूकम्पमा परी ज्यान गुमाउने सम्पूर्ण व्यक्तिहरूप्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली व्यक्त गर्दछु। भूकम्पको त्रासदीपूर्ण अवस्थामा खोज, उद्धार र राहत व्यवस्थापनका साथै यसको पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनाका चरणसम्म खटिने सम्पूर्ण सुरक्षाकर्मी, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू, दातृ निकाय, विकास साझेदार, राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संघसंस्था, निजी क्षेत्र र समुदाय लगायत सबैमा विशेष आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु। यस घटनाको पाठ, सिकाई तथा अनुभवहरूलाई संस्थागत गरी आगामी दिनमा घटन सक्ने यस प्रकृतिका महाविपद् र नियमित रूपमा घटिरहने मनसुनजन्य बाढी, पहिरो, डुबानजस्ता घटनाको जोखिम न्यूनीकरण, पूर्वतयारी र क्षमता विकास थप प्रभावकारी बनाउन आवश्यक छ।

विपद् तथा जलवायु परिवर्तनको असरका दृष्टिकोणले नेपाल उच्च जोखिमयुक्त मुलुक हो। नेपालको भौगर्भिक अवस्थिति, मनसुन, जलवायु एवं वातावरणीय परिवर्तन लगायतका कारण वार्षिक औसत ३,००० भन्दा बढी विपद्का घटनाहरू घट्ने गरेको र सोबाट वर्षेनी ठूलो मात्रामा जनधनको क्षति भइरहेको यहाँहरूलाई विदितै छ। जसले विकासको गतिमा समेत अवरोध पुर्याएको छ।

नेपालको संविधानले विपद् व्यवस्थापनलाई सबै तहको साझा जिम्मेवारीमा राखेको छ। यसले विपद् व्यवस्थापनको विषय सबैको साझा जिम्मेवारी र संयुक्त प्रयासमा हुनुपर्ने विषयलाई ईङ्कित गर्दछ। जसमा सरकार, गैरसरकारी क्षेत्र, निजी क्षेत्र, समुदाय र नागरिक स्वयं पनि यसबारे सुसुचित र जिम्मेवार हुनुपर्ने आवश्यकता दर्शाउँछ। सबै तहका सरकारका संयन्त्रहरूका साथसाथै गैरसरकारी क्षेत्र, निजी क्षेत्र र समुदायसम्म विपद् जोखिमको बुझाई अभिवृद्धि गर्दै लैजानु पर्दछ।

विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कानूनी प्रबन्ध, नीतिगत व्यवस्था र अन्तराष्ट्रिय प्रतिबद्धता अनुरूप रणनीतिक कार्ययोजना तयार गरी तदनुसरूपका क्रियाकलापहरू सञ्चालन भइरहेका छन्। गृह मन्त्रालयले विपद् व्यवस्थापनका सम्बन्धमा सरकारका सबै निकाय र तहसँग नीतिगत समन्वय एवं विपद् प्रतिकार्यको नेतृत्व गरिरहेको छ। गृह मन्त्रालय अन्तर्गत राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको स्थापना भई विपद् जोखिम न्यूनीकरण, पूर्वतयारी तथा पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनाका विविध क्रियाकलापहरू सञ्चालन भइरहेका छन्।

विपद् सम्बन्धी नीतिगत दिशानिर्देशका बावजुद यसको कार्यान्वयन र भइरहेका अभ्यासहरू चूनीतिपूर्ण छन्। यसलाई सम्बोधन गर्न जोखिमको तुलनामा हाम्रा प्रयास, लगानी, क्षमता एवं साधनश्रोतको सीमितता छ। तथापि संघ, प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय तहमा विपद् व्यवस्थापन

सम्बन्धी संरचनागत एव संस्थागत व्यवस्था भएको छ। जसमा नेपाल सरकारको श्रोतका साथै दातृ निकाय, संयुक्त राष्ट्रसंघीय निकाय, राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाको सहयोग परिचालन गरिएको छ र यसलाई क्रमशः बढाउँदै लैजानु आवश्यक छ।

“
विपद् व्यवस्थापन सूचना
प्रणालीलाई थप सुदृढ गर्दै
बहुप्रकोपीय पूर्वसूचना
प्रणालीको विकास गरी
जोखिमको सूचना प्रत्येक
समुदाय र व्यक्तिसम्म पुग्ने
संयन्त्रलाई थप प्रभावकारी
बनाउन जरूरी छ।”

आजको छलफलमा विपद् सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था र सोको कार्यान्वयनमा तीनै तहबाट भइरहेको अभ्यासलगायतका विद्यमान अवसर तथा चुनौतीहरूको विश्लेषण गरी उच्च राजनीतिक तहमा दीगो विकास र विपद् उत्थानशीलता अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यका साथ राष्ट्रियस्तरका उच्चस्तरीय राजनीतिक नेतृत्वसहितका सरकारी, गैरसरकारी तथा निजी क्षेत्र, सरोकारवाला निकायहरूबीच छलफल गर्न आयोजना गरिएको यो कार्यक्रममा अपेक्षा गरिएअनुरूप घनिभूत छलफल, विश्लेषण हुन सकेको मैले महशुस गरेको छु। यो कार्यशालाबाट राष्ट्रियस्तरमा रहेका प्रमुख राजनीतिक दलहरू, उच्च पदस्थ राजनीतिक नेतृत्व तथा उच्च तहका राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू एव आम सरोकारवालाहरूमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धमा नेपालको सन्दर्भ, राज्यको प्राथमिकता लगायत समग्र स्थितिको समीक्षा भएको मैले पाएँ।

विपद् व्यवस्थापन सूचना प्रणालीलाई थप सुदृढ गर्दै बहुप्रकोपीय पूर्वसूचना प्रणालीको विकास गरी जोखिमको सूचना प्रत्येक समुदाय र व्यक्तिसम्म पुग्ने संयन्त्रलाई थप प्रभावकारी बनाउन जरूरी छ। विपद्का सबै चरणहरूमा सूचना प्रविधिको प्रयोग, ड्रोनलगायतका उपकरणहरूको समुचित प्रयोग, अन्य नव प्रवर्तनमुखी प्रविधिको प्रयोगका साथसाथै समुदायको परम्परागत ज्ञानशीपमा आधारित मौलिक प्रविधिको प्रवर्द्धन गरी

विपद् जोखिम न्यूनीकरणका साथै रोकथाम गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिनु पर्दछ।

सुरक्षा निकाय, स्वयंसेवक र समुदायको खोज तथा उद्धार क्षमतालाई अन्तराष्ट्रिय मापदण्ड अनुरूपको बनाउँदै लैजान एकीकृत तालिम केन्द्रको स्थापनालाई प्राथमिकता दिइएको छ। आगलागीका घटनाको बढ्दो क्रम र विगत वर्षहरूमा यसबाट हुने प्रत्यक्ष क्षति झण्डैझण्डै ९० प्रतिशतको हाराहारीमा रहेको देखिँदा स्थानीय तहले गर्दै आएको अग्नि नियन्त्रण र वारुणयन्त्र व्यवस्थापनको कार्यलाई आवश्यक परेको अवस्थामा थप सहयोग गर्न संघीय तहमा अग्नि नियन्त्रण संयन्त्र निर्माण गर्न अत्यावश्यक भइसकेको छ। विपद् प्रभावित क्षेत्रको पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनामा प्राधिकरण मात्र नभई शहरी विकास मन्त्रालय, नदी नियन्त्रणका लागि उर्जा जलश्रोत तथा सिंचाई मन्त्रालय, कृषिबालीमा पुग्ने क्षति न्यूनीकरण र जलवायु अनुकूलित कृषिबाली प्रवर्द्धनका लागि कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय, जलवायु अनुकूलन कार्यक्रमलाई विपद् जोखिम न्यूनीकरण र रोकथामका कार्यक्रममा लगानी प्रवर्द्धन गर्न वन तथा वातावरण मन्त्रालयले जिम्मेवार भई समन्वयात्मक भूमिका निर्वाह गर्नुपर्ने हुन्छ।

विकास निर्माणलाई विपद् संवेदनशील बनाई भवन आचारसंहिताको उचित कार्यान्वयनमा जोड दिई विपद् व्यवस्थापन कोषलाई राहतमा केन्द्रीत नगरी जोखिम न्यूनीकरण, विपद्का समयमा आवश्यक खुल्ला स्थान पहिचान र विकासजस्ता दीर्घकालीन महत्वका अत्यावश्यक कार्यहरूमा परिचालन गर्नुहुन म स्थानीय तहका पदाधिकारीहरूलाई समेत अनुरोध गर्न चाहन्छु। विपद् जोखिम व्यवस्थापनमा अन्तर तह र अन्तर निकाय समन्वयलाई थप प्रभावकारी बनाउने, राष्ट्रियस्तरमा बहुप्रकोपीय जोखिमको आँकलन/नक्शांकन गर्ने, विकास योजनामा विपद् जोखिम व्यवस्थापनका अवयवलाई मूलप्रवाहीकरण गर्ने, विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन र अनुगमनका साथै पूर्वतयारी र जोखिम न्यूनीकरणका कामलाई एकीकृत गर्न आवश्यक छ। त्यसैगरी, राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणलाई थप समन्वयात्मक भूमिका अभिवृद्धि गरी प्राविधिक सहयोगमा केन्द्रीत गराई अन्य निकायहरूलाई विपद् जोखिम व्यवस्थापनका क्षेत्रमा क्रियाशील गराउन आवश्यक क्षमता अभिवृद्धि गरी संस्थागत सुदृढीकरण गर्न आवश्यक हुन्छ। त्यसैगरी, विपद् जोखिम व्यवस्थापनमा दातृ निकाय, साझेदार संस्था र निजी लगानी प्रवर्द्धन गर्ने, सम्भावित क्षतिबाट राज्यलाई पर्ने व्ययभार कम गरी नागरिक तहसम्म बिमा संस्कृतिको राष्ट्रियस्तरमा प्रवर्द्धन गर्न सके विपद् व्यवस्थापनका हाम्रा प्रयासहरू थप एकीकृत र मजबुत भई सम्भावित क्षति न्यून गर्न सहज हुनेछ। ■

(२०७२ बैशाख १२ को गोरखा भूकम्पको आठौँ स्मृतिका सन्दर्भमा २०८० बैशाख ११ गते काठमाडौँमा आयोजित राष्ट्रिय कार्यशालामा व्यक्त मन्तव्यमा आधारित)

सांसद भण्डारीले आगलागीबाट हुने क्षति कम गर्न सक्रिय हुने

भारतको मुम्बईस्थित नेशनल बर्न अस्पतालमा उपचार सकेर बैशाख १७ गते स्वदेश फर्किनु भएका प्रतिनिधिसभा सदस्य डा. चन्द्रकान्त भण्डारीले आगलागीबाट हुने मृत्युदर कम गर्नका लागि नेतृत्व गर्न तयार भएको बताउनुभएको छ ।

डा. भण्डारीले भन्नुभयो, 'जुन दिन अब चाहिँ बाँच्छु जस्तो लाग्यो, नेपालमा आगलागीबाट हुने घटनाहरू कम गर्न तथा आगलागीबाट हुने मृत्युदर कम गर्न पैरवी गर्छु, काम गर्छु भन्ने संकल्प गरें ।'

त्रिभुवन विमानस्थलमा संचारकर्मीहरूसँग कुरा गर्दै भण्डारीले २०७९ सालमा आगलागीबाट ११० नागरिकले ज्यान गुमाएको र ती नागरिकहरूमध्ये एकजना आफ्नी आमा पनि भएको बताउँदै आगामी दिनमा आगलागीबाट हुने घटनाहरू कम गर्न नीति निर्माणका तहमा वा अन्य कुनै पनि ढंगले योगदान गर्न सके त्यो आफ्नी आमाका लागि सच्चा श्रद्धाञ्जली हुने पनि बताउनुभयो ।

२०७९ फागुन ३ गते खाना पकाउने ग्यास चुहावटका कारण डा. भण्डारी गम्भीर घाइते हुनुभएको थियो । सोही घटनामा परी घाइते डा. भण्डारीकी आमा हरिकला भण्डारीको भोलिपल्ट निधन भएको थियो ।

डा. भण्डारीले जारी गर्नुभएको प्रेस नोटको पूर्ण पाठ -

- २०७९ फागुन ३ गते खाना पकाउने ग्यास चुहावटका कारण भएको आगलागीमा परी गम्भीर घाइते भएको थिएँ । कीर्तिपुर अस्पतालमा प्रारम्भिक उपचारपश्चात् भारतको मुम्बईस्थित नेशनल बर्नस् सेन्टरमा करिब अढाइ महिनाको उपचारपश्चात् म स्वदेश फर्केको छु । मेरो उपचारमा सघाउनु हुने र स्वास्थ्यलाभको कामना गर्नु हुने सम्पूर्णमा हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।
- एउटै दुर्घटनामा पर्नु भएकी मेरी आमाको भोलिपल्ट मृत्यु भयो, मैले मेरी ममतामयी आमाको किरिया गर्न पाइँनँ । मलाई लाग्छ आगामी दिनमा आगलागीबाट हुने घटनाहरू कम गर्न नीति निर्माणका तहमा वा अन्य कुनै पनि ढंगले योगदान गर्न सकेँ भने त्यो मेरी आमाका लागि सच्चा श्रद्धाञ्जली हुनेछ ।
- जुन दिन अब चाहिँ बाँच्छु जस्तो लाग्यो, नेपालमा आगलागीबाट हुने घटनाहरू कम गर्न तथा आगलागीबाट हुने मृत्युदर कम गर्न पैरवी गर्छु, काम गर्छु भन्ने संकल्प गरें । त्यसैले, मेरो अभियान हुनेछ - कुनै नेपालीले आगोमा जल्नु नपरोस्, आगलागीमा परेको कुनै पनि नेपालीले मर्नु नपरोस् ।
- राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणका अनुसार हरेक वर्ष आगलागीबाट सरदर १०० जना नेपालीको ज्यान जाने गर्छ । विसं २०७९ मा मात्र ११० जनाको मृत्यु भयो जसमा मेरी आमा पनि हुनुहुन्छ । मैले समयमै र सुविधा सम्पन्न अस्पतालमा उपचारको सुविधा नपाएको भए यो संख्या १११ हुन्थ्यो होला । यसरी आज तपाईंहरूसँग कुराकानी गर्ने मौका पाउँदैनथेँ होला । म दुर्घटनामा परेपश्चात् यो झण्डै अढाइ महिनामा मात्रै भएका १२९५ घटनामा परी थप ३४ जनाको

ज्यान गइसकेको र १२२ जना घाइते भएको पनि थाहा पाएँ ।

- प्राधिकरणकै अनुसार विगत १० वर्षमा आगलागीका घटनाहरूमा चार गुणाले बृद्धि भएको छ । २०७० सालमा ८७० वटा घटनाहरू भएकोमा २०७९ सालमा बढेर ३२९३ वटा घटनाहरू भए । यसले आगलागीको भयावह चित्र देखाउँछ । यो तथ्यांकले आगलागीका घटनाहरू कम गर्न र आगलागी भइहाले नियन्त्रण गर्न चुस्त, दुरुस्त प्रणाली निर्माण गर्न ढिला भइसकेको छ भन्ने बुझ्न कुनै कठिनाई मात्रै पर्दैन ।
- दुर्घटनामा परेपछि सकेसम्म नेपालमै उपचार होस् भन्ने मेरो चाहना थियो । मैले चिकित्सकहरू र मेरा आफन्तजन एवं नेताजीहरूलाई सोही आग्रह गरेको थिएँ । तर, यहाँ संभव नहुने देखेर चिकित्सकहरूले भारत लैजान सिफारिस गर्नुभयो । म चाहन्छु, आगामी दिनमा कुनै नेपाली आगलागीमा परे पनि नेपालमै उपचार गर्न सक्ने पूर्वाधार तथा जनशक्ति तयार गर्न सकौँ । अहिले बजेट निर्माणका लागि छलफल चलिरहेको छ, म नेपाल सरकारलाई त्यो पूर्वाधारसहितको सातैवटा प्रदेशमा कमसेकम एक-एक वटा बर्नस् अस्पताल (Burns Hospital) बनाउन र जनशक्ति तयार गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था गर्न आग्रह पनि गर्न चाहन्छु ।
- संघीय सांसदका हैसियतमा यसका लागि आवश्यक नीतिगत सुधार तथा कानुनी व्यवस्थाका लागि म सदैव लागिपर्नेछु । आगलागीका घटनाहरू न्यूनीकरण गर्ने र त्यस्ता घटना भइहाले दुर्घटनामा परेका नागरिकको शीघ्र उपचारको व्यवस्थाका लागि लागिपर्ने मेरो जीवनको उद्देश्य हुनेछ । यसका लागि म राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणलाई सहयोग गर्न तयार छु ।
- मैले उपचार गरेको भारतको मुम्बईस्थित नेशनल बर्नस् सेन्टर असाध्यै भव्य पूर्वाधार भएका अस्पताल पनि होइन रहेछ । तर, त्यहाँ दक्ष र समर्पित जनशक्ति रहेछ । र, यो एसियाकै उत्कृष्टमध्ये एक रहेछ । भारतका जटिल केस भएका बिरामीहरू पनि त्यहाँ पुग्ने रहेछन् । तसर्थ, यसमा असाध्यै धेरै पैसा चाहिने पनि होइन रहेछ बरु हाम्रो गम्भीर पहलकदमीको आवश्यकता पर्ने रहेछ ।
- हाम्रो देशमा शहरीकरण बढिरहेको छ । खाना पकाउनका लागि ग्यासका साथै बिजुलीको प्रयोग पनि बढ्दैछ । शहरी क्षेत्रमा घरहरू जोडेर बनाइने हुनाले कुनै एउटा घरमा आगलागी हुँदा सँगै घर

हुँदै बस्तीभरि लाग्ने खतरा हुन्छ । तसर्थ, दमकल लगायतका पूर्वाधार, दक्ष जनशक्तिको व्यवस्था गर्न विल्कुल ढिला गर्नु हुँदैन ।

- अर्को महत्वपूर्ण कुरा, खाना पकाउने ग्यास लगायतबाट हुने आगलागीका घटनाहरूबाट हुने जनधनको क्षति कम गर्न जनचेतनामूलक अभियान तथा अभ्यास लाई तीव्रता दिनुपर्दछ जस्तो लाग्छ । घरमा हुने आगलागीबाट महिला अथवा गृहणीहरू बढी प्रभावित हुनु हुँदो रहेछ । जस्तै, २०७९ सालमा मृत्यु हुने ११० जनामध्ये ६२ जना महिला र ४८ पुरुषहरू हुनुहुँदो रहेछ । आमा, दिदीबहिनीहरू नै भान्छामा बढी काम गर्नु हुन्छ । त्यसैले यसतर्फ पनि हाम्रो ध्यान जानु आवश्यक छ जस्तो लाग्छ । संघीय सांसदका रुपमा मेरो कार्यकाल अझै साढे चार वर्ष बाँकी छ, यो अवधिमा आगलागीबाट हुने मृत्यु दरलाई आधाको कम गर्ने लक्ष्य लिएर म अभियानको नेतृत्व गर्नेछु । यसमा तपाईं संचारकर्मीहरूको पनि साथ र सहयोग मिल्नेछ भन्ने आशा गर्छु । ■

पूर्वसूचनाका लागि ३४ स्थानमा स्मार्ट साइरन जडान

कैलालीको जानकी गाउँपालिका वडा नं. ९ मा जडान गरिएको स्मार्ट साइरन

प्राधिकरणले बहुप्रकोपीय पूर्वसूचना प्रणालीका लागि नेपालमा पहिलो पटक स्मार्ट साइरन (श्रव्य आपतकालीन चेतावनी तथा सूचना प्रणाली - Audio Emergency Warning and Notification System) सञ्चालनमा ल्याएको छ ।

हालसम्म सप्तरी, रौतहट, बाँके, बर्दिया, कैलाली र कञ्चनपुरका विभिन्न १३ स्थानीय तहका ३४ स्थानमा स्मार्ट साइरन जडान गरिएको छ ।

यो प्रणालीले कुनै विपद्का घटनाहरू भएमा सर्वसाधारणलाई चेतावनीका सन्देश सूचित गर्नुका साथै विपद्बारे जनचेतनामूलक सन्देश जारी गर्दछ । यो साइरन प्रणालीमा सिमकार्ड र इन्टरनेटको सुविधा हुने भएकाले स्थानीय पालिका, जिल्ला, प्रदेश वा केन्द्रबाट सूचना प्रवाह गर्न सकिनेछ ।

स्मार्ट साइरनले ध्वनी मात्र निकाल्ने नभएर स्थानीय लगायत विभिन्न भाषामा समेत सूचना वा जानकारी दिन सक्नेछ । साइरनको ध्वनी उपकरण राखिएको स्थानबाट चारै दिशामा करिब चार किलोमिटरसम्म सुन्न सकिनेछ । ■

विपद्को तथ्य तथ्यांक

२०८० बैशाखमा भएको क्षतिको विवरण

२०८०-०१-०१ देखि २०८०-०१-३१ सम्म

घटना संख्या
७८४मृत्यु
३८बेपत्ता
०घाइते
१५४प्रभावित परिवार
१००६पशु चौपाया क्षति
४८७पूर्ण घर क्षति
२६७आंशिक
५०

अनुमानित क्षति (रु.)

३५,७१,५१,८००

२०८० बैशाखमा घटना अनुसारको क्षतिको विवरण

२०८०-०१-०१ देखि २०८०-०१-३१ सम्म

आगलागी

घटना संख्या: ५५८
मृत्यु: ११
बेपत्ता: ०
घाइते: ५६

जनावर आक्रमण

घटना संख्या: ३२
मृत्यु: ३
बेपत्ता: ०
घाइते: ३३

चट्याङ

घटना संख्या: ४५
मृत्यु: ५
बेपत्ता: ०
घाइते: ४२

पहिरो

घटना संख्या: ४
मृत्यु: २
बेपत्ता: ०
घाइते: ०

हावा-हुरी

घटना संख्या: २९
मृत्यु: १
बेपत्ता: ०
घाइते: ५

लेक लाग्छु

घटना संख्या: ४
मृत्यु: १
बेपत्ता: ०
घाइते: ३

बाढी

घटना संख्या: ३
मृत्यु: ०
बेपत्ता: ०
घाइते: ०

भारी वर्षा

घटना संख्या: ३
मृत्यु: ०
बेपत्ता: ०
घाइते: ०

भुकम्प

घटना संख्या: ३
मृत्यु: ०
बेपत्ता: ०
घाइते: ०

हिउँ पहिरो

घटना संख्या: ३
मृत्यु: ९
बेपत्ता: ०
घाइते: ०

हवाई दुर्घटना

घटना संख्या: १
मृत्यु: १
बेपत्ता: ०
घाइते: ३

जङ्गल आगलागी

घटना संख्या: ९९
मृत्यु: ३
बेपत्ता: ०
घाइते: ३३स्रोत: <http://www.bipadportal.gov.np/>

सर्पको टोकाइबाट बचाउ र बचाऔं

जेठदेखि भदौसम्म सर्पले टोक्ने जोखिम धेरै हुन्छ । सर्पको टोकाइबाट बच्न सावधानी अपनाऔं । सर्पले टोकिहालेमा निम्न कुरामा ध्यान दिऔं ।

- सर्पले टोकेका व्यक्ति आत्तिन सक्छन्, सान्त्वना दिउं ।
- सर्पले टोकेका व्यक्तिलाई तुरुन्त अस्पताल वा सर्पदंश उपचार केन्द्र पुर्याऔं ।
- सवारी साधनमा लैजाँदा घाइतेलाई बसाएर लैजाँऔं । यसो गर्दा सर्पले टोकेको ठाउँलाई मिलेसम्म मुटुको सतहभन्दा तल पारौं ।
  - घडी, चुरा, औठी, पेटी र पाउजु जस्ता चिजहरू खोलिदिउं ।
  - झारफूकजस्ता गलत उपचार विधितिर नलागौं ।
- आफ्नो नजिकको सर्पदंश उपचार केन्द्रबारे जानकारी राखौं ।

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण

विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनको जिम्मेवारी स्पष्ट गरिनुपर्नेमा जोड

राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणले नेपाल आश्रय, आवास तथा बसोबास मञ्चको सहयोगमा बैशाख १२ र १३ गते आयोजना गरेको दुई दिने सम्मेलन तैयार तहका सरकारहरु बीच विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनको जिम्मेवारी स्पष्ट गरिनुपर्नेमा जोड दिँदै सम्पन्न भएको छ ।

'पुनर्लाभबाट उत्थानशीलतासम्म: नेपालको हरित, उत्थानशील तथा समावेशी विकास मार्गतर्फको घोषणाको कार्यान्वयन' विषयक दुई दिने सम्मेलनका अतिथिहरु, जनप्रतिनिधिहरु, प्यानल छलफलमा सहभागी विज्ञ एवं सहभागीहरुले विपद् पश्चातको पुनर्निर्माण र पुनर्लाभका क्रममा समुदायको उत्थानशीलतामा जोड दिनुपर्ने धारणा राख्नुभयो ।

सम्मेलनको उद्घाटन गर्दै शहरी विकास मन्त्री सीता गुरुङले भविष्यमा हुनसक्ने विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि पूर्वतयारीलाई आत्मसात् गर्दै स्पष्ट कार्ययोजना बनाएर अघि बढ्नुपर्नेमा जोड दिनुभएको छ । त्यसक्रममा मन्त्री गुरुङले कुनै विपद् आइहालेमा तत्कालै परिचालन हुनेगरी साधन स्रोतसहितको एकीकृत संरचना जरुरी रहेको पनि बताउनुभयो ।

उद्घाटन कार्यक्रममा बोल्दै गोरखा भूकम्पपछिको पुनर्निर्माणका लागि गठित राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सुशील ज्ञवालीले पुनर्निर्माणको काम नमूनायोग्य काम भएको बताउँदै विपद्अघि र पछिका कार्यहरु गर्नका लागि गठित राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणलाई पनि अधिकार र साधनस्रोत सम्पन्न गर्नुपर्ने धारणा राख्नुभयो ।

समापन कार्यक्रममा आफ्नो धारणा राख्दै विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद्का विज्ञ सदस्य गंगालाल तुलाधरले २०७२ बैशाखको भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण आफैमा विपद् जोखिम न्यूनीकरणको

महाअभियान भएको उल्लेख गर्दै ३२ जिल्लाका अनुभव सबै जिल्लामा लैजानुपर्ने बताउनुभयो । त्यो अभियानको नेतृत्व गर्न राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणलाई साधनस्रोत र अधिकार सम्पन्न बनाउनुपर्ने उहाँको कथन थियो ।

प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख अनिल पोखरेलले आवास तथा बस्ती विकासलाई नेपालले गरेको प्रतिबद्धताअनुसार विपद् पश्चातको पुनर्निर्माण र विकासका कार्यहरुलाई हरित, समावेशी र उत्थानशील बनाउनेतर्फ उन्मुख हुन सम्मेलनले महत्वपूर्ण पृष्ठपोषण गरेको बताउनुभयो । यसले नेपाललाई सन् २०३० सम्म सापेक्षित रूपमा विपद् उत्थानशील बनाउने अभियानलाई अगाडि बढाउन पनि सहयोग पुर्याउने पोखरेलको धारणा छ ।

सम्मेलनका क्रममा भएका प्रदेश तथा स्थानीय सरकारहरुको उत्थानशीलतातर्फको उन्मुखताबारे भएको छलफलमा प्रदेश तथा स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिहरु र अधिकारीहरुसहित गहन विमर्श भयो । त्यसक्रममा प्यानलिष्टहरुले विपद् जोखिम व्यवस्थापन वृहत् कार्य भएकोले तीन तहका सरकारहरुबीच स्पष्ट जिम्मेवारी र अधिकार बाँडफाँडसहित जीवन्त समन्वय हुनुपर्नेमा जोड दिनुभयो ।

सम्मेलनको दोस्रो दिन प्रस्तुतीकरण सत्रहरुमा बहुप्रकोपीय जोखिम आंकलन, विपद् जोखिम न्यूनीकरणमा 'जेडसी' (लैङ्गिक समानता, अपांगता तथा सामाजिक समावेशी) लाई एकीकरण र हरित आश्रय तथा दिगो आवासका अभ्यासहरुबारे विज्ञहरुको प्रस्तुतीकरणसहित छलफल भयो ।

त्यसैगरी, तीनवटा समानान्तर प्रस्तुतीकरणहरुमा नवीन अभ्यासहरुसहित किरायाती आवासका उपायहरु, उत्थानशील घरहरु तथा समुदाय निर्माणमा 'वास' (खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता), जीविका तथा भूमिको एकीकरण र बहुप्रकोपीय पूर्व सूचना प्रणालीको पछिल्लो अवस्थाबारे छलफल भएको थियो ।

सम्मेलनको पहिलो दिन उद्घाटन सत्रका अलावा आठवटा विभिन्न सत्रहरु संचालन भएका थिए । सम्मेलनमा प्रदेश तथा स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिहरु, सरोकारवाला संघीय एवं प्रदेश मन्त्रालयका अधिकारीहरु, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय विज्ञहरु, मानवीय क्षेत्रमा काम गर्ने संस्थाका प्रतिनिधिहरु, गैरसरकारी संस्थाका प्रतिनिधिहरु एवं शोधार्थीहरुको सहभागिता थियो ।

विपद् पूर्वतयारी, जलवायु अनुकूलन, हरित तथा नवीनतम आवासका समाधानबारे छलफल गर्ने, यस क्षेत्रमा भएका असल अभ्यासहरुबारे जानकारी आदानप्रदान गर्ने र उदीयमान मुद्दा तथा चुनौतीहरुको समाधान पहिचान गर्ने उद्देश्यले सम्मेलनको आयोजना गरिएको हो ।

सम्मेलन आयोजनाका लागि युएसएड, युकेएड, सीआरएस, आईओएम, ह्याबिट्याट फर ह्युम्यानिटी, केयर, सेभ द चिल्ड्रेन, प्लान इन्टरनेशनल, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, आईएफआरसी, पिपल इन निड, एनसेट र एनएचएसआरपीले सहयोग उपलब्ध गराएका छन् । ■

यसपालिको मनुसना सरदरभन्दा कम वर्षा हुने

यस वर्षको मनुसना सरदरभन्दा कम वर्षा हुने पूर्वानुमान गरिएको छ । जल तथा मौसम विज्ञान विभागले बैशाख २१ गते 'राष्ट्रिय मनुसना फोरम-२०८०' कार्यक्रम गरी उक्त जानकारी गराएको हो ।

यस्तै अधिकतम तापक्रम सरदरभन्दा बढी रहने र न्यूनतम तापक्रम पनि केही स्थानमा सरदर र केही स्थानमा सरदर भन्दा बढी हुने पूर्वानुमान गरिएको छ ।

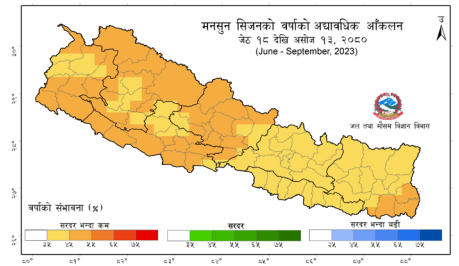
कार्यक्रममा उर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाई मन्त्री शक्तिबहादुर बस्नेतले मौसम पूर्वानुमान सम्बन्धी सूचना सबैले बुझ्ने गरी सम्प्रेषण गर्नुपर्नेमा जोड दिनुभयो । यसका लागि सबै निकायहरु जिम्मेवार भएर लाग्नुपर्ने उहाँको भनाई थियो ।

राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख अनिल पोखरेलले

बाढीले तराई भन्दा पहाडमा बढी क्षति गर्न थालेको भन्दै प्रभावमा आधारित पूर्वसूचना प्रणाली स्थापनामा राज्यले लगानी बढाउनुपर्नेमा जोड दिनुभयो ।

कार्यक्रममा राष्ट्रिय योजना आयोगका सदस्य रामकुमार फुयाल, कृषि तथा पशुपक्षी विकास मन्त्रालयका सचिव डा.गोविन्द शर्मा, संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन

मन्त्रालयका सचिव सुरेश अधिकारी, जल तथा उर्जा आयोगको सचिवालयका सचिव सुशीलचन्द्र तिवारी, उर्जा तथा जलस्रोत मन्त्रालयका सचिव गोपालप्रसाद सिग्देल लगायतले विपद्बाट जनधनको क्षति कम गर्न सबै निकायहरुबीच सहकार्य र समन्वय हुनुपर्ने धारणा व्यक्त गर्नुभयो । ■

जनधनको क्षति कम गर्न पूर्वानुमानमा आधारित कार्यमा जोड

विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी निकायका प्रमुख एवं विज्ञहरूले मानिसको जीवन र धनसम्पत्ति जोगाउन पूर्वानुमानमा आधारित कार्यमा जोड दिनुभएको छ ।

विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि पूर्वानुमानमा आधारित कार्य (Anticipatory Action) सम्बन्धी बैशाख २८ र २९ गते आयोजित दोस्रो राष्ट्रिय बहसका क्रममा धारणा राख्दै वक्ताहरूले यस्तो धारणा राख्नभएको हो । उद्घाटन सत्रमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद्का विज्ञ सदस्य डा. गंगालाल तुलाधरले विपद् व्यवस्थापनका समग्र कार्यहरू गर्न लागि विज्ञानका आधारित तथ्यहरू महत्वपूर्ण हुने र पूर्वानुमानमा आधारित कार्यले यस्तो उद्देश्यका लागि सहयोग गर्ने धारणा राख्नभयो ।

राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणका प्रमुख कार्यकारी अनिल पोखरेलले विज्ञानबाट प्राप्त तथ्यहरूलाई सबैले बुझ्ने भाषामा रूपान्तरण गर्नुपर्ने र ती सामग्री समुदायसम्म लैजान संचारमाध्यमको उल्लेखनीय भूमिका हुने बताउनुभयो ।

प्राधिकरणका उपसचिव एवं राजेन्द्र शर्माले पूर्वानुमानमा आधारित कार्यलाई नेपालमा स्थानीय स्तरसम्म लैजान भएका प्रयासहरूबारे जानकारी दिनुभयो । बहसमा

सहभागी सबै अतिथि एवं सहभागीलाई प्राधिकरणका उपसचिव हिरादेवी पौडेलले स्वागत गर्नुभयो ।

उद्घाटन सत्रपछि पहिलो दिन चारवटा प्रस्तुतीकरण र प्यानल छलफल भए । पहिलो दिन बाढी तथा स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित प्रकोपहरूबाट हुने क्षति कम गर्ने, पहिरोको जोखिम तथा लु एवं शीतलहरबाट जनधनको क्षति कम गर्न पूर्वानुमानमा आधारित कार्यहरूबारे प्रस्तुतीकरण र प्यानल छलफल गरियो ।

'समुदायका लागि गरिने कार्यमा विज्ञान र नीतिलाई जोड्ने' विषयवस्तुसहित सुरु भएको बहसको दोस्रो दिन पूर्वानुमानमा आधारित कार्यका लागि प्रभावकारी संचार,

पूर्वानुमानमा आधारित कार्यका लागि राष्ट्रिय सूचना प्रणाली, विपद् संवेदनशील सामाजिक सुरक्षा एवं विपद् जोखिम वित्तीयतामाथि छलफल भयो ।

पूर्वानुमानमा आधारित कार्यहरूको कार्यन्यनबाट प्राप्त सिकाइ तथा अनुभवहरू आदानप्रदान गर्ने र समुदायलाई त्यसबारे सूचित गर्ने उपायहरूबारे छलफल गर्ने उद्देश्यले बहसको आयोजना गरिएको हो ।

कार्यक्रमको आयोजना गर्न राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणलाई मानवीय क्षेत्रमा काम गर्ने विभिन्न संस्थाहरू एवं विकास साझेदारहरूको सहयोगले सहयोग गरेका हुन् । ■

निजी आवास पुनर्निर्माणको अनुगमन

निजी आवास अनुदान प्राप्त गरी स्याङ्जामा बनेका घरहरूको अनुगमन गरिएको छ । स्याङ्जाका सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी नमिता रेग्मीको नेतृत्वमा प्राधिकरणका उपसचिव कृष्ण गैरे तथा सम्बन्धित पालिकाका प्राविधिक र कर्मचारीहरू सहितको टोलीद्वारा वैशाख १६ देखि २७ गतेसम्म स्थलगत निरीक्षण गर्नुभएको हो ।

त्यसक्रममा स्याङ्जामा २०७७ सालको मनसुनजन्य विपद्बाट पूर्ण क्षति भएका सबै ११ वटा स्थानीय पालिकाका पुनर्निर्माण भएका तथा भइरहेका १ सय ८७ वटा घरहरूका अवस्थाबारे जानकारी लिइएको हो ।

'मनसुनजन्य विपद् प्रभावित निजी आवास पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापना अनुदान कार्यविधि, २०७७ अनुसार पहिलो किस्ता पाएका लाभग्राहीहरूको घर निर्माणको अवस्था र प्रगतिबारे अध्ययन गरिएको हो । ■

जोखिम सुशासन सम्बन्धी संयुक्त बैठक

काठमाडौं उपत्यकामा विपद् जोखिम सुशासन सवलीकरण परियोजना (REKV) संयुक्त समन्वय समितिको तेस्रो बैठक बैशाख छ गते सम्पन्न भएको छ । बैठकमा परियोजनाको हालसम्मको उपलब्धिको समीक्षा र अपेक्षित नतिजाहरूको पछिल्लो प्रगति अवस्थाका बारेमा छलफल भएको थियो । बैठकमा राष्ट्रिय योजना आयोग, गृह मन्त्रालय, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, शिक्षा मन्त्रालय, शहरी विकास मन्त्रालय, सडक विभागका प्रतिनिधिहरूको उपस्थिति रहेको थियो ।

काठमाडौं उपत्यकाका स्थानीय पालिकाहरूलाई विपद् जोखिमबाट उत्थानशील बनाउन जाईकाको सहयोगमा उक्त परियोजना सञ्चालित छ ।

त्यसअघि, परियोजनाका लागि जापानबाट आएका विज्ञहरूसँग प्राधिकरणका अधिकारीहरूको अन्तरक्रिया बैठक भएको थियो । ■

समन्वय र सहकार्यमा जोड

प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख अनिल पोखरेलले सरकारी तथा अर्धसरकारी निकाय, संयुक्त राष्ट्र संघ, आइएनजीओ, गैरसरकारी संस्था, सञ्चारमाध्यम, निजी क्षेत्र, प्रभावित समुदायबीचको समन्वय र सहकार्य बढाउनु पर्ने आवश्यकतामा जोड दिनुभएको छ ।

बैशाख २६ गते युनिसेफको दक्षिण एशिया क्षेत्रीय सञ्जालको बैठकलाई संबोधन गर्दै पोखरेलले विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि राष्ट्रिय कार्यमञ्च (एनपीडीआरआर) मार्फत विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई सुदृढ गर्न आवश्यक रहेकोमा सहभागीको ध्यानाकर्षण गराउनु भयो । ■

हिमपात परेका आठको सकुशल उद्धार

वैशाख १९ गते दार्चुलाको ब्यास गाउँपालिका-१ यासागुम्बा संकलन गर्न जाँदा हिउँपहिरोमा परी हराएका १३ जनामध्ये आठ जनाको सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल र नेपाल प्रहरीको संयुक्त टोलीले सकुशल उद्धार गरेको छ ।

घटनाको सूचना पाएलगत्तै छाडरुस्थित सशस्त्र प्रहरी बलको ५० नम्बर गुल्मबाट २५ र प्रहरी चौकी सीतापुरबाट पाँचजना गरी ३० जना सुरक्षाकर्मीको टोली घटनास्थल पुगेको थियो ।

सोही घटनामा परी हराएका तीन जनाको शव बैशाख २० गते, अर्का एक जनाको शव बैशाख २५ गते र बाँकी एक जनाको शव २७ गते फेला परेको छ । ■

'जेडसी' सम्बन्धी बैठक

प्राधिकरणबाट निर्माण हुँदै गरेको "लैंगिक समानता, अपाङ्गता तथा सामाजिक समावेशीकरण (#GEDSI) सम्बन्धी रणनीतिक कार्ययोजना"का विषयवस्तुबारे बैशाख ३१ गते यसका टास्क फोर्स सदस्यहरूसहित विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी निकायका प्रतिनिधिहरूबीच भएको छलफल । ■

जोखिमको सूचना प्रत्येक ...

विपद् व्यवस्थापन विभाग प्रमुख डा. गंगालाल तुलाधर, गाउँपालिका महासंघका अध्यक्ष लक्ष्मी पाण्डे, जिसस महासंघका अध्यक्ष राजन मेहता, सांसदहरु गंगाराम चौधरी, अनितादेवी साहले विपद् जोखिम न्यूनीकरणमा राज्यले लगानी बढाउनुपर्नेमा जोड दिनुभयो ।

कार्यक्रममा गृह मन्त्रालयका सचिव विनोद प्रकाश सिंह, सहरी विकास मन्त्रालयका सचिव सुरेश आचार्य र जल तथा उर्जा आयोगका सचिव सुशील चन्द्र तिवारीले आ-आफ्ना निकायले गरिरहेका कार्यहरुबारे जानकारी गराउनुभएको थियो ।

राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख अनिल पोखरेलले

विपद् जोखिम व्यवस्थापनको संस्थागत विकास, राष्ट्रिय चुनौती एवं अवसर सम्बन्धी प्रस्तुततीकरण गर्नुभएको थियो । कार्यकारी प्रमुख पोखरेलले विपद् जोखिम न्यूनीकरणमा राज्यको लगानीले व्यवस्थापनमा गर्नुपर्ने लगानी उल्लेख्य मात्रामा घटाउने बताउँदै विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनमा छिमेकी राष्ट्रहरु खासगरी बहुप्रकोपीय पूर्व सूचना प्रणालीको क्षेत्रमा सहकार्य गर्नुपर्ने धारणा राख्नुभयो ।

कार्यशालामा नेपालका लागि चीनका राजदूत छन सोडले विपद् व्यवस्थापनमा चिनिया नीतिगत तथा संस्थागत अभ्यासहरुबारे जानकारी गराउँदै पूर्व सूचना प्रणालीमा दुई देशबीच समन्वय गर्न सकिने बताउनुभयो । राजदूत सोडले विपद् व्यवस्थापनमा

नेपाललाई गरिरहेको सहयोगलाई निरन्तरता दिने प्रतिबद्धता पनि दोहोर्‍याउनु भयो ।

गृह मन्त्रालय विपद् तथा द्वन्द्व व्यवस्थापन महाशाखाका सहसचिव प्रदीप कोइरालाले विपद् जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी नीतिगत विषय र यसको अभ्यास अवस्था सम्बन्धी प्रस्तुतीकरण गर्नुभयो ।

कार्यक्रममा प्रा.डा. विशालनाथ उप्रेतीले नेपाल भूकम्पको जोखिममा रहेकोले भूकम्प सम्बन्धी पूर्व सूचना प्रणालीमा राज्यले लगानी गर्नुपर्ने धारणा राख्नुभयो । सहआयोजक राजनीतिशास्त्र अध्ययन संघका अध्यक्ष राजेन्द्र प्रसाईले जोखिम न्यूनीकरण नै मूल नीति हुनुपर्ने बताउनुभयो । ■

आपतकालीन सम्पर्क नम्बरहरु

क्र. सं.	प्रदेश	जिल्ला	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	नेपाल प्रहरी	सशस्त्र प्रहरी बल	क्र. सं.	प्रदेश	जिल्ला	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	नेपाल प्रहरी	सशस्त्र प्रहरी बल
१	प्रदेश नं. १	भोजपुर	९८५२०१७७७७	९८५२०-१५५५५	९८५२७२२४५	४०	गण्डकी	मनाङ	९८५६०३७७७७	०६६-४४०१९९	९८५२२७२५२१
२	प्रदेश नं. १	धनकुटा	९८५२०३७७७७	०२६-५२०१५५	९८५२७२२४६	४१	गण्डकी	मुस्ताङ	९८५७६३७७७७	०६९-४४००९९	९८५२७२४७४
३	प्रदेश नं. १	इलाम	९८५२६०७७७७	०२७-५२००२४	९८५२७२२४२	४२	गण्डकी	म्याग्दी	९८५७६२७७७७	०६९-५२०२५५	९८५२७२५९०
४	प्रदेश नं. १	झापा	९८५२६१७७७७	०२३-४५५०८५	९८५२७२२२५	४३	गण्डकी	नवलपुर	९८५७०८७७७७	०७८-५४०१००	९८५२७२५१६
५	प्रदेश नं. १	खोटाङ	९८५२०७७७७७	०३६-४२०१२१	९८५२७२२४७	४४	गण्डकी	पर्वत	९८५७६१७७७७	०६७-४२०२६२	९८५२७२०७९
६	प्रदेश नं. १	मोरङ	९८५२०५७७७७	०२१-५२५३०१	९८५२२७२३६	४५	गण्डकी	स्याङ्जा	९८५६०४७७७७	०६३-४२०२८४	९८५२२७२५१८
७	प्रदेश नं. १	ओखलढुंगा	९८५२८७७७७७	०३७-५२०१७५	०३७-५२०६४२	४६	गण्डकी	तनहुँ	९८५६०६७७७७	०६५-५६०१९९	९८५२२७२०९९
८	प्रदेश नं. १	पाँचथर	९८५२६२७७७७	०२४-५२०१९९	९८५२७२२४०	४७	लुम्बिनी	कपिलवस्तु	९८५७०३७७७७	०७६-५६०४६५	९८५२२७२३३७
९	प्रदेश नं. १	संखुवासभा	९८५२०७७७७७	०२९-५६०१९९	९८५२७२२५४	४८	लुम्बिनी	परासी	९८५७०४७७७७	९८५७०६५५६०	९८५२२७२३२५
१०	प्रदेश नं. १	सोलुखुम्बू	९८५२८२७७७७	०३८-५२०२५०	९८५२७२०३९	४९	लुम्बिनी	रुपन्देही	९८५७०७७७७७	०७१-५२०२००	९८५२२७२१४४
११	प्रदेश नं. १	सुनसरी	९८५२०८७७७७	०२५-५६०७२८	९८५२०६३२०१	५०	लुम्बिनी	अर्घाखाँची	९८५७००७७७७	०७७-४२०२९९	९८५२२७२०५७
१२	प्रदेश नं. १	ताप्लेजुंग	९८५२६३७७७७	०२४-४६०१९९	९८५२२७२२११	५१	लुम्बिनी	गुल्मी	९८५७०१७७७७	०७९-५२०२३०	९८५२२७२२८१
१३	प्रदेश नं. १	तेह्रथुम	९८५२०९७७७७	०२६-४२०१२९	९८५२२७२२६२	५२	लुम्बिनी	पाल्पा	९८५७०५७७७७	०७५-५२०५३६	९८५२२७२५८०
१४	प्रदेश नं. १	उदयपुर	९८५२८१७७७७	०३५-४२०२१५	९८५२२७२२७२	५३	लुम्बिनी	दाङ	९८५७०७७७७७	०८२-५२०९५९	९८५२२७२०८४
१५	मधेश	पर्सा	९८५५०७७७७७	०५१-५२२२५१	९८५२२७२१३२	५४	लुम्बिनी	प्युठान	९८५७८१७७७७	०८६-४२००३६	०८६-४६०४८८
१६	मधेश	बारा	९८५५००७७७७	०५३-५५०३९९	९८५२२७२१५१	५५	लुम्बिनी	रोल्पा	९८५७८२७७७७	०८६-६८००९९	०४९-७५७७७३
१७	मधेश	रौतहट	९८५५०३७७७७	०५५-५२०१७७	९८५२२७२१३०	५६	लुम्बिनी	रूकुम-पूर्व	९८५७८६७७७७	९८७८९०४८१	०८८-४१३०९७
१८	मधेश	सर्लाही	९८५४०७७७७७	०४६-५२०८६६	९८५२२७२१२९	५७	लुम्बिनी	बाँके	९८५८०२७७७७	०८१-५२६१९१	९८५२२७२३३८
१९	मधेश	धनुषा	९८५४००७७७७	०४१-५२६०९९	९८५२२७२१२७	५८	लुम्बिनी	बर्दिया	९८५८०३७७७७	०८४-४२०१९९	९८५२२७२३३९
२०	मधेश	सिराहा	९८५२८३७७७७	०३३-५२०००५	९८५२२७२१२६	५९	कर्णाली	रूकुम-पश्चिम	९८५७८३७७७७	०८८-५३०१८७	९८५२२७२६४६
२१	मधेश	महोत्तरी	९८५४०२७७७७	०४४-५२०००९	९८५२२७२१२८	६०	कर्णाली	सल्यान	९८५७८४७७७७	०८८-५००७०	०८८-५२०४१५
२२	मधेश	सप्तरी	९८५२८५७७७७	०३१-५२१६१३	९८५२२७२१४३	६१	कर्णाली	डोल्पा	९८५८३०७७७७	०८७-५५००५७	९८५२२७२१८५
२३	बागमती	सिन्धुली	९८५४०६७७७७	०४७-५२०५५५	९८५२२७२६०२	६२	कर्णाली	हुम्ला	९८५८३१७७७७	०८७-६८०१३३	९८५२२७२७५७
२४	बागमती	रामेछाप	९८५४०५७७७७	०४८-५४००९९	९८५२२७२५५६	६३	कर्णाली	जुम्ला	९८५८३२७७७७	०८७-५२००१३	०८७-५२०५०३
२५	बागमती	दोलखा	९८५४०१७७७७	०४९-४२१३३३	९८५२२७२५३७	६४	कर्णाली	कालिकोट	९८५८३३७७७७	०८७-४४००१३	०८७-४४०३१३
२६	बागमती	भक्तपुर	९८५२१७७७७७	०१-६६१४८२१	९८५२२७२०६७	६५	कर्णाली	मुगु	९८५८३४७७७७	०८७-४६००९९	९८५२२७२७६१
२७	बागमती	धादिङ	९८५२२४७७७७	०१०-५२०२७९	९८५२२७२४९१	६६	कर्णाली	सुर्खेत	९८५८००७७७७	०८३-५२००२२	९८५२२७२०८३
२८	बागमती	काठमाडौँ	९८५२०७७७७७	०१-४२६१८४३	९८५२२७२०६८	६७	कर्णाली	दैलेख	९८५८०१७७७७	०८९-४२०११३	०८९-४१०२५५
२९	बागमती	काभ्रेपलान्चोक	९८५२२३७७७७	०११-४९०२३०	९८५२२७२०७५	६८	कर्णाली	जाजरकोट	९८५८०४७७७७	०८९-६८०२५५	०८९-४३०३५१
३०	बागमती	ललितपुर	९८५२२७७७७७	०६६-५५२२२०७	९८५२२७२०६६	६९	सुदूर पश्चिम	कैलाली	९८५८४२७७७७	०९१-५२११५०	९८५२२७२१४२
३१	बागमती	नुवाकोट	९८५११४७७७७	०१०-५६०३९९	९८५२२७२५३५	७०	सुदूर पश्चिम	अछाम	९८५८०७७७७७	०९८-६२०२२०	९८५२२७२३४९
३२	बागमती	रसुवा	९८५१२७७७७७	०१०-५४०२००	९८५२२७२२७५	७१	सुदूर पश्चिम	डोटी	९८५८३३७७७७	०९४-४२००९९	९८५२२७२०८७
३३	बागमती	सिन्धुपाल्चोक	९८५१२५७७७७	०११-६२००८८	९८५२२७२६०२	७२	सुदूर पश्चिम	बझाङ	९८५८१७७७७७	०९२-४२१००६	९८६४३२६५८२
३४	बागमती	चितवन	९८५५०१७७७७	०५६-५२०९९९	९८५२२७२१३४	७३	सुदूर पश्चिम	बाजुरा	९८५८४४७७७७	०९७-५५४०३१२	९८५२२७२७५२
३५	बागमती	मकवानपुर	९८५५०२७७७७	०५७-५२३८११	९८५२२७२५३२	७४	सुदूर पश्चिम	कंचनपुर	९८५८३३७७७७	०९९-५२११३६	९८५२२७२१४१
३६	गण्डकी	बागलुङ	९८५७६०७७७७	०६८-५२०२१९	९८५७६६८७००	७५	सुदूर पश्चिम	डडेल्धुरा	९८५८३७७७७७	०९६-४२०१७६	९८५२२७२५१३
३७	गण्डकी	गोरखा	९८५६०५७७७७	०६४-४२०२३७	९८५२२७२२७१	७६	सुदूर पश्चिम	बैतडी	९८५८०७७७७७	०९३-४२०२५०	९८५२२७२०८५
३८	गण्डकी	कास्की	९८५६००७७७७	०६१-५२००३३५	९८५२२७२०८०	७७	सुदूर पश्चिम	दार्चुला	९८५८२७७७७७	९८५८७५४४५५	९७४१४६९००७
३९	गण्डकी	लमजुङ	९८५६०१७७७७	०६६-५२०१९८	९८५२२७२६१५						

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण

तथ्याङ्क मिति: २०७७-०२-३१ देखि २०८०-०१-२९

मनसुन तथा आगलागीजन्य विपद् प्रभावित निजी आवास पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापना विवरण

विपद् घटना तथा क्षति विवरण

प्रदेश	विपद् घटना संख्या				क्षति विवरण				
	आगलागी	बाढी	पहिरो	भारी वर्षा	मृत्यु	घाइते	बेपत्ता	क्षतिग्रस्त निजी आवास	अनुमानित क्षति (ने.रु.)
कोशी	२३५८	५१	१९७	१०३	१४१	२५२	१७	१९९८	२६०९८४३३८०
मधेश	२११४	१९	१	२१२	७३	३९५	१	१६६९	१२५०१७८०९०
बागमती	११३०	६३	१८५	७४	१८८	३३२	६८	१२४५	१८५३५६६८५२
गण्डकी	५४९	५३	२७१	९८	२०६	२४२	२९	८०५	३६३३२०९००
लुम्बिनी	१२९८	४७	१९५	२२६	१५६	२१४	८	११४३	८०४९४६८१३
कर्णाली	२५६	२४	१५३	७२	१४५	१८०	३३	१९६८	१५३७३६९९०
सुदूरपश्चिम	६४८	४७	१५५	९५	१४१	१६६	४४	८७९	३८००८८१८५
जम्मा	८३५३	३०४	११५७	८८०	१०५०	१६८१	२००	९६९९	७४१५६८११३०

श्रोत: bipadportal.gov.np

निजी आवास पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापना सर्वेक्षण विवरण

१६१९५
कुल सर्वेक्षण गरिएको घरधुरी

५९०६
कुल सम्झौता सम्पन्न गरिएको घरधुरी

१६६६
प्रथम किस्ता प्राप्त घरधुरी संख्या

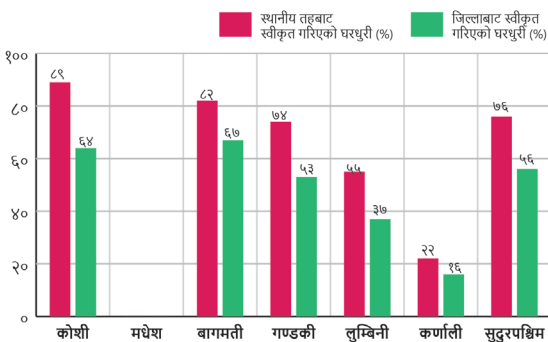

१२०
दोस्रो किस्ता प्राप्त घरधुरी संख्या

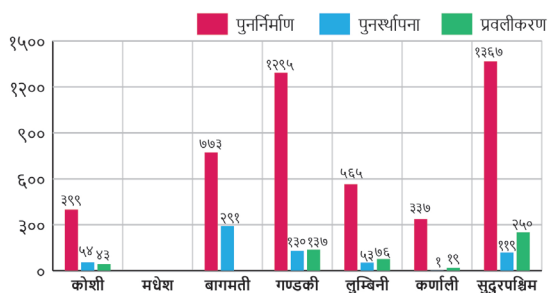

८०
तेस्रो किस्ता प्राप्त घरधुरी संख्या

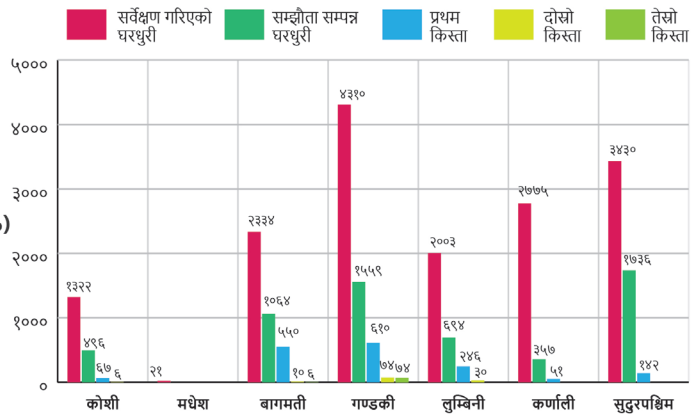
कुल सर्वेक्षण मध्ये स्थानीय तह र जिल्लाबाट स्वीकृत घरधुरी (%)

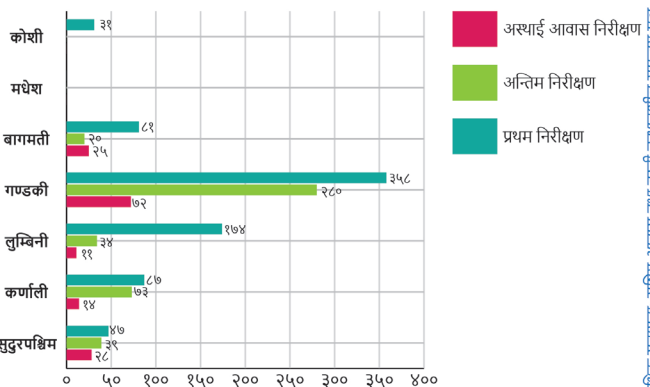
कुल सर्वेक्षण मध्ये पुनर्निर्माण, पुनर्स्थापना र प्रवलीकरण संख्या

कुल सम्झौता सम्पन्न घरधुरी मध्ये किस्ता रकम प्राप्त घरधुरी संख्या

पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापना निरीक्षण संख्या

प्राथमिक सहकारिता: राष्ट्रिय आवास तथा बस्ती तथास्थलीय समन्वय मण्डल

पोर्टेबल फायर पम्प हस्तान्तरण

उपप्रधानमन्त्री एवं गृहमन्त्री नारायणकाजी श्रेष्ठले २०७२ बैशाख १२ को विनाशकारी भूकम्पको आठौँ स्मृतिका सन्दर्भमा केन्द्रबिन्दु वारपाकमा आयोजित स्मृति सभामा वारपाक-सुलिकोट गाउँपालिका अध्यक्ष विष्णुप्रसाद भट्टलाई आगलागी तथा डढेलो नियन्त्रणका लागि उपयोगी मानिएको एक थान 'पोर्टेबल फायर पम्प' हस्तान्तरण गर्नुभएको छ ।

त्यसअघि, बैशाख १० गते ओखलढुंगाको सिद्धिचरण नगरपालिकालाई एक थान 'पोर्टेबल फायर पम्प' हस्तान्तरण गरिएको थियो । ओखलढुंगाबाट प्रतिनिधसभाका प्रतिनिधित्व गर्नेहुने सांसद रामहरी खतिवडा र प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख अनिल पोखरेलको उपस्थितिमा प्राधिकरणका उपसचिव सुन्दर प्रसाद शर्माले नगरपालिकाका कर्मचारीलाई पम्प हस्तान्तरण गर्नुभयो । त्यसैगरी, बैशाख १० गते नै हेटौडा उपमहानगरपालिकालाई एक थान 'पोर्टेबल फायर पम्प' सहित आगलागी र डढेलो नियन्त्रणका लागि उपयोगी हुने विभिन्न उपकरणहरु पठाइएको छ । प्राधिकरणका उपसचिव जीवन प्रसाद दुलालले उपमहानगरपालिकाका कर्मचारीलाई ती उपकरणहरु हस्तान्तरण गर्नुभयो । ■

चट्याङ रोक्न सकिन्न, तर चट्याङबाट बच्न सकिन्छ ।
 चट्याङ प्राकृतिक विपद् हो । यसलाई रोक्न सकिँदैन । तर सावधानी अपनाउने हो भने चट्याङबाट हुनसक्ने क्षति कम गर्न अवश्य सकिन्छ ।

- आकाशमा बिजुली चम्केर गड्याङ-गुडुङ गर्न थालेपछि घरभित्र गइहालौं ।
- रुख वा बिजुलीको पोलमुनि कहिल्यै नबसौं । छाता नओढौं ।
- पौडी खेल्ने, डुङ्गा चलाउने काम नगरौं । खेतबारीमा काम नगरौं ।
- सुरक्षित ओत नभेट्दै चट्याङ परे दुवै हातलाई टाउको माथि राखी निहुरिएर कुर्कुच्चो जोडेर थुक्क बसौं । तर भुइँमा लम्पसार परेर नसुतौं ।
- घरभित्र हुनुहुन्छ भने तारवाला फोनको प्रयोग नगरौं ।
- टिभी र कम्प्यूटरजस्ता विद्युतीय उपकरण नचलाऔं । बरु प्लगबाट छुटाइदिऔं ।
- बाथरूमभित्र नुहाउने, कपडा धुने, भाँडा माझ्ने काम नगरौं ।
- झ्याल, भर्थाङ्ग र बरण्डाको ग्रिल र बार नछोऔं ।

विपद्बारे चासो राखौं, चनाखो बनौं ।
गृह मन्त्रालय
राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण

बाढी र डुबान

आज सभैरै ठाउँ, ओखिललाई सुरक्षित राखौं

बाढी र डुबानको खतरा कम गर्न हामीले बाढी-डुबानबाट हुने क्षति कम गर्न सकिन्छ । पूर्व तयारी गर्दा भने घुम्किएर बाँच्न सकिन्छ ।

बाढी-डुबानको जोखिम घटाउने उपाय

- होस्रो ठाउँ वा नदी किनारमा घर-गरे बनाउनु नपर्ने भन्नुपर्छ ।
- होस्रो ठाउँमा घर बनाउने गरे बाहेकै उत्रेर वा उक्लत गरेर नाई बस्नुपर्छ ।
- डुबानको खतरा भएको ठाउँमा बस्न नपाउनु, टोला परे बस्नुपर्छ ।
- बस्न हेरी अन्ततः ढोलाको अगाडि नाई बस्नुपर्छ ।
- परवतको कोला-नदीमा खीन पढ्नु नपर्छ ।
- खोलाको नदीमा खोलाको नदीमा बस्नुपर्छ ।

बाढी-डुबानको पूर्व-तयारी

भारतीयका, सम्पत्ति, सम्पत्ति, भत्ता पाउने बाढी, फेरमाग्दा र पारसो-नदीमा महत्त्वपूर्ण सामान, फेरमाग्दा, फेरमाग्दा र औषधिजस्ता महत्त्वपूर्ण सामान सुरक्षितको साथै हेरेर अगाडि राख्नुपर्छ ।

घरको सुरक्षा निश्चय र सम्पत्तिको नक्सा मोडोडामा राख्नु ।

घरको नजिक रहेको खोलाको नदीमा बाढी, फेर, फेर, सार्वजनिक भवनको नजिकै बाढी राख्नुपर्छ ।

घर, कोठा, फेर, फेरमाग्दा सामान सुरक्षितको साथै हेरेर अगाडि राख्नुपर्छ ।

नदीमा बाढीको फेर, टोला, फेरमाग्दा सामान सुरक्षितको साथै हेरेर अगाडि राख्नुपर्छ ।

बाढी आइहाले के गर्ने ?

- नदीको, तर जलको फेरको अगाडि र घुम्किएर टोला गर्ने ।
- बाढी, घुम्किएर अगाडि नदी किनारमा बाढीको फेरमाग्दा सामान नदीको किनारमा, नदीको, घुम्किएर, फेरमाग्दा, फेरमाग्दा र औषधिजस्ता महत्त्वपूर्ण सामान सुरक्षितको साथै हेरेर अगाडि राख्नुपर्छ ।
- घरको हेरेर सामान जोगदान कोठामा राख्नुपर्छ ।
- घरको नजिक रहेको खोलाको नदीमा बाढी, फेर, फेर, सार्वजनिक भवनको नजिकै बाढी राख्नुपर्छ ।
- घरको नजिक रहेको खोलाको नदीमा बाढी, फेर, फेर, सार्वजनिक भवनको नजिकै बाढी राख्नुपर्छ ।

बाढी-डुबानको विभिन्न रोगको जोखिम पनि बढाउँछ । यसैले, धेरै कुरामा पनि ध्यान दिनुपर्छ ।

- घरको नजिक रहेको खोलाको नदीमा बाढी, फेर, फेर, सार्वजनिक भवनको नजिकै बाढी राख्नुपर्छ ।
- घरको नजिक रहेको खोलाको नदीमा बाढी, फेर, फेर, सार्वजनिक भवनको नजिकै बाढी राख्नुपर्छ ।
- घरको नजिक रहेको खोलाको नदीमा बाढी, फेर, फेर, सार्वजनिक भवनको नजिकै बाढी राख्नुपर्छ ।

अचानक बाढी

घरको नजिक रहेको खोलाको नदीमा बाढी, फेर, फेर, सार्वजनिक भवनको नजिकै बाढी राख्नुपर्छ ।

सामुदायिक पूर्वतयारी

घरको नजिक रहेको खोलाको नदीमा बाढी, फेर, फेर, सार्वजनिक भवनको नजिकै बाढी राख्नुपर्छ ।

विपद्बारे चासो राखौं, चनाखो बनौं ।
राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण
गृह मन्त्रालय

अपनाऔं सावधानी

बर्खा लाग्यो, तपाईंको गाउँठाउँ तिर पनि च्याउ उम्रिन थाल्यो होला । तर, होस पुर्याऔं है, कतै विषालु च्याउ पनि हुनसक्छ । नबुझिकन, नसोधिकन, नजानिकन, नचिनिकन जङ्गली च्याउ नखाऔं ।

– राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण

प्राथमिक सहायता: राष्ट्रिय आवास तथा बस्ती उल्यानशील समन्वय मञ्च